

محمدجواد ظریف، وزیر خارجه کشورمان در گفت‌وگو با شبکه راشاتودی، با اشاره به خروج آمریکا از توافق هسته‌ای گفت: آمریکا نه تنها اتاق مذاکره را ترک، بلکه آن را منفجر کرد. ظریف با تأکید بر این‌که آمریکا اکنون باید یک جایگاه برای خودش پیدا کند و این کار خود به خود انجام نمی‌شود، افزود: من پیش‌شرطی

ظریف: آمریکا اتاق مذاکره را منفجر کرد

واقعیت‌های جلسه ۵ آذر ۶۳ فرماندهان سپاه چه بود؟ اسناد و مدارک نشان می‌دهد

آنچه بی‌بی‌سی فارسی در پی القای آن است هیچ نسبتی با واقعیت ندارد

کدام مستند؟ کدام کودتا؟

❖ کودتای خزنده در سپاه، عنوان مستندی است که بی‌بی‌سی فارسی در سالگرد حماسه دفاع‌مقدس به کارگردانی حسین باستانی منتشر کرد؛ مستند ۴۷ دقیقه‌ای که بی‌بی‌سی فارسی مدعی‌است به‌ماجرای ۵آذر سال ۱۳۶۳ یادگان‌ولی‌عصر ومنطقه۱سپاه‌می‌پردازد. سازندگان مستنداعادارند ماجرای یادگان ولی‌عصر برای اولین‌بار توسط این رسانه منتشر شده و حقایقی را افشا می‌کند. در حالی که متن مکتوب این صوت و ماجرای یادگان ولی‌عصر بارها در اثر نویسندگانی همچون سید محمد ابوترابی و دیگران منتشر یا در مصاحبه فرماندهان دفاع‌مقدس به آن اشاره شده‌بود. نکته دیگر این‌که صوت سه‌ساعته این نشست پیشتر در اینترنت موجود بود و حتی اکبر گنجی در مصاحبه با گوگیا نیوز چند سال قبل بخشی از این صوت را منتشر کرده‌بود. این صوت میان رزمندگان حاضر در آن روز پخش شده و بسیاری از اعضای شرکت‌کننده، صوت جلسه‌را در اختیار داشتند. در واقع بی‌بی‌سی فارسی تنها با پوشاندن و تقطیع صوت این جلسه از سه‌ساعت به ۴۰دقیقه بر آن شد عنصر مهم وحدت و همدلی رزمندگان و ملت‌را در سالروز پاسداشت این همدلی تحریف کند.
راوی مستند در اثر خود به این نکته اشاره دارد که معترضان و منتقدان بر پایه اختلافات کارشناسی در برابر هم قرار گرفتند و هیچ‌کدام از طرفین اختلافی با ساختار مرکزیت و حکومت ندارد. موضوعی که بسیاری از بازماندگان به آن اشاره دارند. با این حال بررسی مستند کودتای خزنده در سپاه نشان می‌دهد این مستند دارای اشکالات فراوان، تغییر واقعیت و قلب حقیقت است که در ادامه اشاره می‌شود.

گروه سیاسی

❖ اصل ماجرا چه بود؟

چندماهی بود فرماندهان دفاع‌مقدس برای تغییر آرایش میدانی و نبرد با یک‌دیگر گفت‌وگو می‌کردند. در همین بین مسؤولان اطلاعات و عملیات لشکرها و تیپ‌های عمل‌کننده مامور به جمع‌آوری اطلاعات بودند. با این حال، یک موضوع در میان فرماندهان به اختلاف انجامید، عملیات بعدی کجا باشد؟ عملیاتی که قرار بود همانند فتح‌المبین و بیت‌المقدس پیروزی‌هایی به دنبال داشته‌باشد و سختی‌های والفجر مقدماتی را برای رزمندگان به وجود نیآورد.
بچه‌های سپاه منطقه ۱۰ معتقد بودند عملیات در جنوب جواب نمی‌دهد و صدام لشکرهای خود را در این منطقه مستقر کرده‌است و باید نوک پیکان عملیاتی از جنوب به غرب برود. از طرفی فرماندهان مناطق دیگر معتقد بودند به سبب کمبود امکانات و عدم توانایی پشتیبانی رزمی در منطقه غرب، عملیات در این منطقه ریسک بالاتری دارد و از سویی رزم در جنوب، تجربه‌های گرانمایی ایجاد کرده که می‌توان برای عملیات بعدی به آن استناد کرد. این اختلاف از اتاق عملیات و جمع‌آوری اطلاعاتی به اتاق جنگ و جلسات فرماندهان کشیده‌شد. البته معترضان منطقه ۱۰ که پیشتر تجربه فرماندهی سپاه منطقه ۷ (غرب کشور) را داشتند هم به این سوال پاسخ نمی‌دادند با کدام طرح قرار است در غرب کشور عملیات داشته‌باشند. نتیجه نیز نشان داد عملیات در جنوب می‌تواند فشارهای بسیاری به صدام وارد کند. عملیات بدر، کربلای ۵ و والفجر۲ نتیجه این تصمیم بود. با این

حال فرمانده سپاه در آذر ۶۳ به تمامی سپاه مناطق ۱۰اگانه اعلام می‌کند منتقدان، معترضان و کسانی که به تاکتیک‌های نبرد انتقاد دارند به سپاه منطقه ۱۰ آمده تا جلسه‌ای با حضور منتقدان و کادر سپاه برگزار شود. نکته جالب این‌که یکی از معترضان که در صوت هم صدای او کاملا واضح است می‌گوید در منطقه جنگی بوده و پس از انتشار فراخوان خود را به تهران رسانده‌است. رویکردی که در طول دفاع‌مقدس بارها تکرار شد و منتقدان و مخالفان نظر خود را به‌راحتی اعلام کردند و فرماندهی سطوح مختلف سپاه آن را شنیده و پاسخ داده‌است.
همین‌جاست که ماجرا را جذاب می‌کند. در ادامه پس از اختلاف و افزایش اعتراضات و بحث‌ها و مشخص نشدن نتیجه بحث، قرار شد گروه‌های حاضر، تعدادی را به نمایندگی از خود انتخاب کنند تا سوالات جدی‌تری از مسؤولان وقت سپاه پرسند و جلسه‌ای با حضور آنان در همان روز در طبقه فوقانی سالن برگزاری جلسات برگزار شد.
بر خلاف روایت بی‌بی‌سی فارسی، اساس تشکیل جلسه، «نقد و بررسی» بود و به دعوت فرماندهی وقت سپاه با حضور نمایندگان کادر سپاه مناطق ۱۰اگانه در سپاه منطقه ۱۰ برگزار شد. نکته دیگر، اعضای منتقد اصلی یعنی حسن بهمنی، کاظم نجفی رستگار، شهید مدافع حرم سردار سرتیپ احمد غلامی، محقق، کوچک محسنی، شهید حسین اسکندرلو و بسیاری دیگر پس از این جلسه زنده بودند و نه تنها از سپاه بیرون نرفتند بلکه تا آخر عمر خدمتی‌شان در سپاه مسؤولیت داشتند. شهید سردار سرتیپ پاسدار

❖ چرا این جلسه برگزار شد؟

چند ماه قبل از این جلسه و با انجام عملیات خیبر در سال ۱۳۶۲ بسیاری از فرماندهان دفاع‌مقدس از جمله شهیدان همت، حمید باکری، یاغجیان، اکبر زجاجی و بسیاری از فرماندهان میانی و گردان‌ها به شهادت رسیده و بخشی از کادر فرماندهی دچار آسیب جدی می‌شوند. بر اساس این اتفاق، فرماندهان باقیمانده با نگرارش نامه‌ای ۹صفحه‌ای به فرماندهان جنگ از جمله مرحوم آیت‌ا... هاشمی رفسنجانی سوالات و انتقاداتی را به نحوه طرح‌ریزی و عملیات وارد می‌کنند. رئیس مجلس شورای اسلامی که آن موقع حکمی از امام در موضوع جنگ دریافت کرده‌بود نامه ۹صفحه‌ای را به فرماندهی سپاه ارجاع داده‌وا ز او می‌خواهد این موضوع را بررسی کند. فرماندهی نیز پس از بررسی موضوع و پاسخ مکتوب به نویسندگان از آنان می‌خواهد انتقادهای و نگاهشان به طرح‌ریزی عملیات را در جلسه‌ای حضوری مطرح کنند. بر خلاف ادعای بی‌بی‌سی فارسی این نامه توسط فرماندهان جنگی سپاه منطقه ۱۰ نگاشته‌شد و

نمی‌گذارم، اما نمی‌توان در عرصه بین‌المللی شرایطی ایجاد کرد که یک کشور بتواند به خواست خود از توافقی خارج شود و به خواست خود به آن بازگردد، زیرا چنین شرایطی کارآمد نخواهد بود. وی همچنین درباره عملکرد کشورهای اروپایی با توجه به روابطشان با آمریکا گفت: اگر به یک زورگو اجازه دهیم کارش را بکند،

شاهدی برای رد یک ادعا

در مستند بارها اشاره می‌شود که جو حاکم در حفاظت اطلاعات سپاه به سمتی است که آزادی بیان و رفتاری از بین رفته و کادر سپاه نمی‌توانند نظری دهند. این در حالی است که برگزاری نفس همین جلسه نشان می‌دهد منتقدان به راحتی به حفاظت اطلاعات سپاه و مقامات وقت آن اعتراض می‌کنند و هیچ جو پلیسی در آن نیست. حتی این جو پلیسی بعدا هم وجود نداشت و بسیاری از اعضای منتقد تا آخرین روز خدمتی در سپاه و بعضا مسؤولیت‌های بالای آن حاضر بودند.

موضوع بی‌اهمیت

کوچک محسنی یکی از معترضان در این جلسه است که درباره مسائل مطرح شده می‌گوید: «این موضوع چند سال پیش است و مسائلی که آن زمان وجود داشت با نامه حضرت امام(ره) که توسط آقای محلاتی قرائت شد، به پایان رسید. واقعا نمی‌دانم چرا حالا دوباره مطرح شده‌است. در مورد مسائل داخلی موضوعاتی بود که امام ختم کردند و همه هم پذیرفتند. بچه‌ها هم رفتند دوباره جبهه و شهید هم شدند. مساله حادی نبود. الان نمی‌دانم دوباره چرا این داستان‌ها راه افتاده است.» وی با بیان این‌که مطرح کردن این موضوع در هفته دفاع‌مقدس فقط موضوع مهم دفاع‌مقدس را لوث می‌کند، بیان کرد: «آن بحث‌ها دیگر تمام شده و این‌که خوب بوده یا نه، دیگر موضوعیتی ندارد. از اول هم در مورد این موضوع بارها صحبت شده و هنوز هم خیلی از سپاهی‌ها مطالبی را در موضوعات مختلف بیان می‌کنند. امام وقتی موضوعی را خاتمه دادند دیگر تمام شد.» / منبع: فارس

هیچ‌گاه اکبر گنجی میان فهرست امضاکنندگان قرار نداشت.

❖ نیروهای آموزش‌ندیده

در مستند کودتای خزنده یکی از معترضان به فرمانده سپاه و همراهان او اعتراض می‌کنند کادر مدیریت سپاه از افرادی تشکیل شده‌که در جنگ حضور ندارند و اساسا تا امروز اسلحه به دست نگرفته‌اند. اکبر گنجی معترضی است که بیش از همه به این موضوع اشاره می‌کند و معتقد است مسؤولان سپاه افرادی شدند که سابقه جنگ و مبارزه ندارند. با این حال این سوال مطرح است که گنجی کجای جنگ بود؟ در حالی اکبر گنجی، مربی سیاسی یادگان ولی‌عصر به فرماندهان اعتراض می‌کند که به گواه شواهد حتی یک روز در جنگ حضور نداشت. از طرف دیگر افرادی چون محسن رضایی، فرمانده وقت سپاه، غلامعلی رشید، مسؤول عملیات وقت سپاه، محمدباقر ذوالقدر، مسؤول وقت آموزش سپاه، رحیم صفوی، فرمانده وقت نیروی زمینی سپاه و افرادی دیگری که در مستند از آنها نام برده می‌شود همگی سابقه اقدامات مسلحانه، زندگی مخفیانه و عملیات نظامی قبل از انقلاب را دارند. گنجی در مستند، این افراد را متهم به سیاسی‌سازی سپاه کرده و مدعی است این افراد خط و خطوط فکری‌شان را از سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی گرفته و سپاه را سیاسی کردند. این در حالی‌است که در تمام مستند گنجی و سازندگان مستند تلاش دارند ماجرای عملیات در جنوب را سیاسی کرده و با انتقاد از سپاه به سبب بی‌توجهی به فعالیت‌های سیاسی و انتخاباتی در کشور از آن بخواهند نسبت به این موضوع حساس باشند. به عبارت دیگر، اعتراض گنجی به این بود که چرا فرماندهان سپاه تمرکز بر جنگ دارند و اساسا به شخصیت‌هایی چون آقای منتظری و مجارهای سیاسی در مرکز بی‌توجه‌اند.

❖ کدام سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی از ادغام هفت گروه مسلح و انقلابی قبل از انقلاب در سال ۱۳۵۷ با مرکزیت گروه صف به رهبری شهید بروجردی، گروه منصورون به رهبری محسن رضایی، گروه امت واحده به همت بهزاد نبوی، گروه توحیدیه بدر به رهبری حسین فدایی آشتیانی، فلاح به رهبری مرتضی الویری، فلق با عضویت افرادی چون تاج‌زاده و موحدین به رهبری شهید حسین علم الهدی و در برابر قدرت‌گیری سازمان منافقین تشکیل شد. پس از ابلاغ امام راحل مبنی بر ممنوعیت فعالیت کادر نظامی در احزاب، محسن رضایی، علی شمخانی، رحیم صفوی، سلمان صفوی، محمد بروجردی و بسیاری

دیگر هیچ محدودیت و پایدی وجود ندارد و فکر می‌کنم اروپایی‌ها باید به این پی ببرند. ظریف تأکید کرد: متأسفانه اروپایی‌ها تاکنون با وجود مذاکراتی که انجام داده‌اند اقدام عملی زیادی ندارند. ولی تاریخی طولانی داریم و صبوریم. می‌دانیم که سیاست زورگویانه آمریکا از سوی جامعه جهانی رد می‌شود.

چهره‌های مطرح در مستند

بی‌بی‌سی فارسی

شهید داوود کریمی:

سردار سرتپ پاسدار داوود کریمی، فرمانده اسبق سپاه منطقه ۷ و ۱۰ و از فرماندهان عالی سپاه در زمان جنگ و از اولین روسای ستاد مبارزه با مواد مخدر و فرمانده اصلی قرارگاه والعدایات شرق کشور بود. رهبر معظم انقلاب در پیامی که به مناسبت شهادت این سردار رشید اسلام صادر کردند فرمودند: اینجانب آن مرد با ایمان و ایثارگرا در همه دوران پس از انقلاب دارای صدق و صفا شاختم و آزمایش دشوار الهی در دوران ابتلا به عوارض دردناک آسیب شیمیایی را برای او هدیه‌ای معنوی برای رشد و اعتلای روحی آن شهید عزیز می‌دانم. خداوند او را با شهادی صدر اسلام محشور فرماید.

شهید حسن بهمنی:

فرمانده وقت عملیات تیپ ۱۰ حضرت سیدالشهدا که در اسفند ماه ۱۳۶۳ در شرق دجله به شهادت رسید.

شهید کاظم نجفی رستگار:

فرمانده اسبق گردان سپاه و فرمانده وقت عملیات تیپ ۱۰ حضرت سیدالشهدا که در سال اسفند ۱۳۶۳ در شرق دجله به همراه کادر اطلاعات عملیات لشکر در شناسایی به شهادت رسید.

توسط شهید محلاتی این نشست‌ها پایان یافت و شهیدان حسن بهمنی، کاظم نجفی رستگار و حاج داوود کریمی به سبب این‌که اختلافات موجب استفاده عناصر فرصت‌طلب قرار نگیرد، از مسؤولیت استعفا کردند به جبهه اعزام شدند. داوود کریمی البته در سمت‌های فرماندهی باقی ماند و پس از جنگ مدتی هم مسؤول ستاد مبارزه با مواد مخدر کشور شد. بسیاری از اعضا از جمله سردار احمد غلامی پس از جنگ فرماندهی دانشگاه فرماندهی و ستاد سپاه را برعهده گرفت. بسیاری از شرکت‌کنندگان مناطق ده‌گانه در جلسه سپاه منطقه ۱۰ نیز در بسیاری از مسؤولیت‌ها باقی ماندند و به فرماندهی در مدیریت‌های مختلف سپاه مشغول شدند. ❖

منافق جبهه ندیده

اکبر گنجی، معروف به اکبر پونز از پاسداران بخش سیاسی سپاه منطقه ۱۰ بود. او که به موضوعات سیاسی و عقیدتی علاقه داشت در پادگان تهران باقی ماند و هیچ‌گاه به مناطق جنگی اعزام نشد. در نهایت پس از قرائت فرمان امام از سپاه استعفا کرد و وارد فعالیت سیاسی و حزبی شد. در نهایت به خارج از کشور رفت و با موضعگیری علیه اسلام، قرآن و انکار امام زمان(عج) در خارج از کشور به حیات سیاسی خود ادامه داد.

موضوعاتی که تازگی نداشت

❖ سالیان بسیاری در زمینه مستندنگاری جنگ فعالیت کرده‌ام و با این‌گونه نوآوری‌ها که درباره اختلاف نظر و دیالوگ میان فرماندهان در مقطع جنگ وجود داشته، برخورد داشته‌ام. چنین اتفاقات و برخوردهایی ذات جنگ مردمی است، در جنگ تحمیلی نیز فرماندهان جوان، پرشور و انقلابی بودند و تا اقعان نمی‌شدند مسؤولیتی قبول نمی‌کردند. در ارتش‌های جهان یک بحث اطاعت پذیری وجود دارد و بحث دیگر همانند آن چیزی است که میان فرماندهان سپاه مطرح بوده، این‌که اکثریت فرماندهان در آن مقطع جوان بودند و در زمینه انجام‌کاری قطعا باید قانع می‌شدند و به این ترتیب به سختی قبول مسؤولیت می‌کردند. بنابراین مستند بی‌بی‌سی حرف تازه‌ای برای گفتن ندارد و تکرار مکررات است که در بسیاری از کتاب‌های ما نیز چنین موضوعاتی وجود دارد. از جمله در کتاب شراره‌های خورشید بحث‌های میان شهید همت با چند فرمانده گردان قبل از عملیات خیبر، توضیح داده‌شده که از بحث‌های مطرح در مستند نیز تندر بوده است. همچنین در کتاب همپای صاعقه بحث بین محسن وزوابی و احمد متوسلیان در شب عملیات بیت‌المقدس آمده‌است که بحث‌های تندی بود. همچنین در کتاب صریت متقابل بحث‌هایی که میان فرماندهان تیپ‌ها و لشکرها و فرمانده‌کل سپاه در جریان عملیات رمضان مطرح می‌شود حرف‌های بیشتری از مستند مورد اشاره بی‌بی‌سی دارد. بنابراین انتشار چنین بحث‌هایی میان فرماندهان، مسبوق به سابقه است. بنابراین بخش چنین مستندی در جهت تضعیف فرماندهی جنگ و بدبین کردن مردم نسبت به اتفاقات رخ داده در جنگ است. ارزش این مستند در همین حدی است که پروپاگاندایی را نداخته تا به تعبیر خودشان جوسازی کنند؛ چرا که بیشتر از این کاری از دست‌شان بر نمی‌آید. در همین ارتباط باید به این نکته هم اشاره کرد که دولت انگلیس از زمان رئیسهلی دلآوری در حال ضربه زدن به ایران است، بی‌بی‌همی از زمان کودتای ۲۸ مرداد تاکنون در مقاطع مختلف علیه انقلاب برنامه داشته و تبلیغ می‌کرده‌است. در حال حاضر نیز بی‌بی‌سی به تعبیر خود در جهت ایجاد موجی در کشور نسبت به دفاع‌مقدس و بدبین کردن مردم نسبت به آن سال‌ها در تلاش است. بنگاه سخن‌پرانی انگلیس در مناسبت‌های مختلف دفاع‌مقدس؛ از جمله سالگرد قطعنامه با آغاز دفاع‌مقدس تلاش می‌کند به تعبیر خودش موضوعی را رو کند که هدفش چیزی جز دلسرد کردن مردم و خالی کردن دل مردم نیست. البته مردم ایران قطعا تحت تأثیر چنین فضاسازی‌هایی قرار نمی‌گیرند. ❖

محمدعلی محمدی پژوهشگر دفاع مقدس

❖ واقعیت آن است که این قبیل جلسات میان فرماندهان سپاه، نمایندگان مجلس، مسؤولان سیاسی و ... در طول این چهار دهه و به‌ویژه در دوران جنگ بسیار زیاد بوده و از سوی دیگر ضبط جلسات اعضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در دوره جنگ، امری رایج بوده است. ازاین‌گونه اسناد در مراکز اسناد پژوهشی، به‌خصوص مراکزیک که به پژوهش در حوزه دوران دفاع مقدس می‌پردازند به‌وفور وجود دارد.

به هر صورت موضوع مهمی مثل جنگ همواره از سوی برخی عوامل تصمیم‌گیر یا تصمیم‌ساز با تفاوت دیدگاه‌هایی همراه بوده است، اما کاری که بی‌بی‌سی فارسی کرد، این بود که با تقلب رسانه‌ای و شالولتان بازی سعی کرد به مخاطب این‌گونه القا کند که فایل صوتی ارائه‌شده در این مستند، جزو اسناد محرمانه بوده است.

اساساً این فایل صوتی با سایر مدارکی از این دست به‌هیچ‌وجه عناوین محرمانه‌ای ندارند و شاید مهم‌ترین دلیل این ادعا این باشد که وقتی قرار است جلسه‌ای در سطح اعضای سپاه با حضور افرادی بیش از ۴۰۰ نفر برگزار شود، دیگر نمی‌توان به این جلسه، برجسب محرمانه زد. البته برخی از تصمیم‌گیری‌های سرنوشت‌ساز هم بوده که با حضور برخی از اعضای سپاه یا مسؤولان با تعداد افراد محدود برگزار می‌شد و به معنای واقعی کلمه هم محرمانه بود، اما این فایل صوتی و نظایر آن از همان ابتدا در دسترس برخی افراد حاضر در این جلسه دست‌به‌دست می‌گشت. نکته جالب این‌که دسترسی من به این فایل صوتی هم مدت‌ها پیش صورت گرفت که صوت این جلسه از طریق یک فرد عادی به دستم رسید. موضوع بعدی این‌که در حال حاضر بسیاری از این فایل‌های صوتی و اسناد و مدارک بعد از گذشت سال‌ها از دوران دفاع مقدس در مراکز اسناد و پژوهشی وجود دارند که علاقه‌مندان می‌توانند برای تحقیق درباره موضوعات مرتبط با دفاع مقدس به این مراکز مراجعه کنند. البته این را هم باید در نظر گرفت که به هر صورت این افراد برای مراجعه و دریافت این اطلاعات و مدارک باید از حداقل‌هایی به لحاظ سطح تحصیلات و نوع درخواست و نحوه استفاده از این مدارک برخوردار باشند. مایلم به این نکته هم اشاره‌کنم که خوب است مراکز پژوهشی نیز در سایت‌ها و درگاه‌های اینترنتی خود برای استفاده بهتر مراجعه‌کنندگان به معرفی محصولات و داشته‌های آرشویی خود بپردازند تا پژوهشگران برای تحقیق موضوعات مرتبط با حوزه دفاع مقدس با آشنایی بیشتری اقدام کنند. ❖